

HET NIEUWS VAN TOEN

familiae de nostris et alii

www.twa2.nl

1807 Den 14 Julij 1806 is geboren
 Catrina te Ee eene Dogter van Jan Hylkes
 Kennema en Antje Cornelis Egtel, welke
 den 27 dito is gedoopt & genoemd
 Catrina.

Catrina Jans Kennema

ROLAND

[zie ook editie 22 pagina 3]

Catrina is een directe voorouder, vijf generaties verwijderd. Haar achternaam wordt zowel Kinnema als Kennema geschreven. En ook zag ik dat met de jaren haar voornaam veranderde in Catharina.

Op 14 juli 1806 wordt Catrina in Ee geboren, als dochter van Jan Kennema en Antje Cornelis. Op 27 juli wordt ze in de hervormde gemeente te Ee gedoopt, als zesde van de zeven kinderen.

Op 16 december 1811 laat Jan Hylkes zijn achternaam vastleggen:

Kennema

Kennema wordt er door de waarnemend burgermeester opgeschreven. Jan Hylke ondertekend het document echter met:

Kinnema

Kinnema

Catrina trouwt op 15 mei 1830 te Metslawier, met Sijbe Hylkes Boersma (*21 juni 1802 Ee - †12 maart 1873 Ee), voor de burgerlijken stand. Huwelijksregister 1830, aktenummer 16

Catrina en Jan krijgen acht kinderen 5 jongens en 3 meisjes, allen worden zij in Ee geboren:

- Hylke Boersma, geboren op 18 augustus 1831, overleden 26 maart 1834 te Ee
- Jan Boersma, geboren op 24 maart 1834 (+1912)
- Antje Boersma, geboren op 27 juni 1836 (+1929)
- Romkje Boersma, geboren op 24 juli 1839, overleden 27 november 1840 te Ee
- Hylke Boersma, geboren op 24 oktober 1841, overleden op 13 november 1842 te Ee.
- Hylke Boersma, geboren 20 april 1844 (†na 1881)
- Romkje Boersma, geboren 12 april 1848 (+1931)
- Kornelis Boersma, geboren 11 mei 1851 (+1907)

Vijf van hun kinderen behaalden de volwassen leeftijd.

Testament

op 11 december 1858 laat Catrina haar testament opmaken bij meester Jouwert Witteveen, notaris, te Metslawier.

In tegenwoordigheid van de notaris en getuigen maakt Catrina haar testament en uiterste laatste wil.

‘Ik legateer het vruchtgebruik mijner nalatenschap aan genoemden mijnen man, en ontsla hem van de verpligting tot het stellen van eenige zekerheid te dezen zaken.’

‘Ik wil echter dat dit vruchtgebruik zal eindigen, bij aldien hij een op volgend huwelijk mogte aangaan.’

Wat het idee achter dit testament is, is mij niet helemaal duidelijk geworden.

Van Sijbe is geen testament te vinden. Sijbe overleed op 12 maart 1873, Oostdongeradeel, archief 30-26, inventaris-nummer 3019, 14 maart 1873, Overlijdensregister 1873, folio 13.

Catrina zelf overleed, bijna drie jaar later, op 29 januari 1876 in Ee. Oostdongeradeel, archief 30-26, inventaris-nummer 3020, 31 januari 1876, Overlijdensregister 1876, folio 5

Afbeelding: Den 14 Julij 1806 is geboren te Ee eene Dogter van Jan Hylkes Kennema en Antje Cornelis Egtel. Welke den 27 dito is gedoopt en genoemd Catrina.

In dit nummer

Catrina Jans Kennema	1
Testament	1
Beurtschipper Sikke Pieters Horjus	2
Koopmanswelvaart terug in Bolsward	2
Graven van Holland	3
Floris de Zwarte	3
Otto I van Bentheim	4

Afbeelding: Florentius Tertius | Floris III van Holland

‘Gean der net grut op, mar wês tankber’

Het beurtschip Koopmanswelvaart is gebouwd in 1906 door scheepswerf Gebr. Zwolsman in Makkum. Tot 1968 is het in bezit geweest van de firma Horjus in Bolsward en voer het met vracht tussen Workum en Groningen.

WEEKBLAD SCHUTTEVAËR
ZATERDAG 22 AUG. 1931, NO. 20.

Een halve eeuw.

Men meldt ons:

Aanstaande Dinsdag 25 Augustus zal het vijftig jaren geleden zijn, dat het veer Workum—Bolsward—Groningen werd geopend door schipper S. Horjus, destijds woonachtig te Workum, thans te Bolsward.

Dezen ondernemer begon met een zeilschip, metende 29 ton. Ééns per veertien dagen werd dan een reis volbracht, 't Was in dien tijd: óf zeilen óf trekken en boomen tot Blauwverlaat. Zoo gauw dit dorp was bereikt, begon 't „jagen”. En zóó ging 't 25 jaar. 't Was Sikke Horjus, zoo in figuurlijken als in letterlijken zin, niet steeds vóór den wind gegaan in dit tijdsbestek. Zélf onbemiddeld; nooit school gegaan; concurrentie van de „Gijsbert Japiks”, 'n stoomboot van 120 ton, zie, dat waren alle drie dingen, die voor een pas beginnend zakenman nu juist niet prettig zijn.

Maar dat alles heeft niet kunnen verhinderen, dat Horjus z'n veer in den loop der jaren is gaan groeien en bloeien tot op den huidigen dag. Immers, de schipper in kwestie was een praktische man hij overwon de bezwaren. Door zelfontwikkeling verrijkte hij z'n kennis; door noesten vlijt en spaarzaamheid en populariteit wist hij trots een groot gezin, met ook al wederwaardigheden het eindelijk zóóver te brengen, dat hij kon genieten van een rustigen ouden dag.

Vijfentwintig jaren heeft hij met z'n zeilschip den dienst Workum—Bolsward—Groningen onderhouden. Toen heeft hij z'n vaarttuig van de hand gedaan aan... 'n poffertjeskraam-ondernemer. En schafte zich aan: een motorboot, metende 52 ton, en genaamd „Koopman's Welvaart”. Gebouwd bij Gebrs. Zwolsman te Makkum, werd met dit soliede vaarttuig ééns per week de reis naar Groningen ondernomen.

„De jongens” waren intusschen op zoo'n leeftijd dat ze beide aan boord kwamen. En zóó werd 't eindelijk: „Gebroeders Horjus”. De oudste, Rein, woont in Workum, terwijl de jongste, Dirk, te Bolsward woonachtig is. En elken Maandagmorgen te half zes vertrekt „Horjus” op weg naar Groningen, om daar ongeveer 12 uren later te meren. Des Donderdags steeds goed bevracht arriveeren ze aan de kade te Bolsward. Vlug lossen, en dan 's Vrijdags middags naar Workum. Zaterdagmiddags komen ze vandaar terug. Ziedaar de wekelijksche route.

Vijftig jaren nu bestaat thans 't veer van Horjus. En dat alléén. Wel moet 't den nog krassen, ouden heer, van 81 jaar, die geregeld nog op de kade present is, als „de jongens” er zijn, aangenaam stemmen ongetwijfeld! En als je met 'm praat over „de boot”, over vroeger jaren vooral, dan geraakt hij in extase. Bij de vele goede eigenschappen, die dezen man, dezen selfmade-man, sieren, is er één gezegde, dat bij hem steeds boven komt: Niet groot er op gaan, maar dankbaar zijn. Wij eindigen met den wensch, dat 't Gebroeders Horjus met hun veer tot in lengte van jaren wêl moge gaan!

Foto: Eelkje Reisma (*17 augustus 1854 Workum – +14 augustus 1931 Bolsward) en Sikke Pieters Horjus (*11 maart 1850 Makkum – +16 mei 1941 Bolsward.)

VERKORTE STAMBOOM

KLAAS SIKKES HORTJUS x JOUKTEN FRANSES SYBRANDY
(BETOVERGADOORDEES AREND HORTJUS)

PIETER KLAZES HORTJUS x KLAASKE YPES DE JONG

SIKKE PIETERS HORTJUS x EELKJE REINSMMA
(EELKJENDE KLAAS SIKKES HORTJUS)

**‘KOOPMANSWELVAART’
TERUG IN BOLSWARD**
7 OKTOBER 2018

Wouter van Dusseldorp

Sinds kort (2018) ligt het beurtschip ‘Koopmanswelvaart’ weer in de Bolswarder stadsgracht. Dit beurtschip, in 1905 gebouwd in opdracht van Sikke Horjus, voer tientallen jaren met vracht tussen Workum, Bolsward en Groningen.

„Dit schip hoort bij Bolsward”, vertelt Jan Sangers van de ‘Stichting Koopmanswelvaart’. Stichting Bolswards Historie pakte in maart van dit jaar met beide handen het aanbod van eigenaar Rein Horjus, toen deze niet alleen het imposante archief van het schip aan Bolswards Historie aanbod, maar ook opperde dat hij het schip wel aan Bolsward wilde verkopen.

Ook Horjus vond dat het beurtschip als varend erfgoed een derde leven verdiende. „Waar kan dat beter dan in Bolsward?”, meende Horjus, een achterkleinzoon van Sikke. Het bestuur van Bolswards Historie benaderde een ploeg enthousiastelingen, wat in augustus leidde tot de ‘Stichting Koopmanswelvaart’.

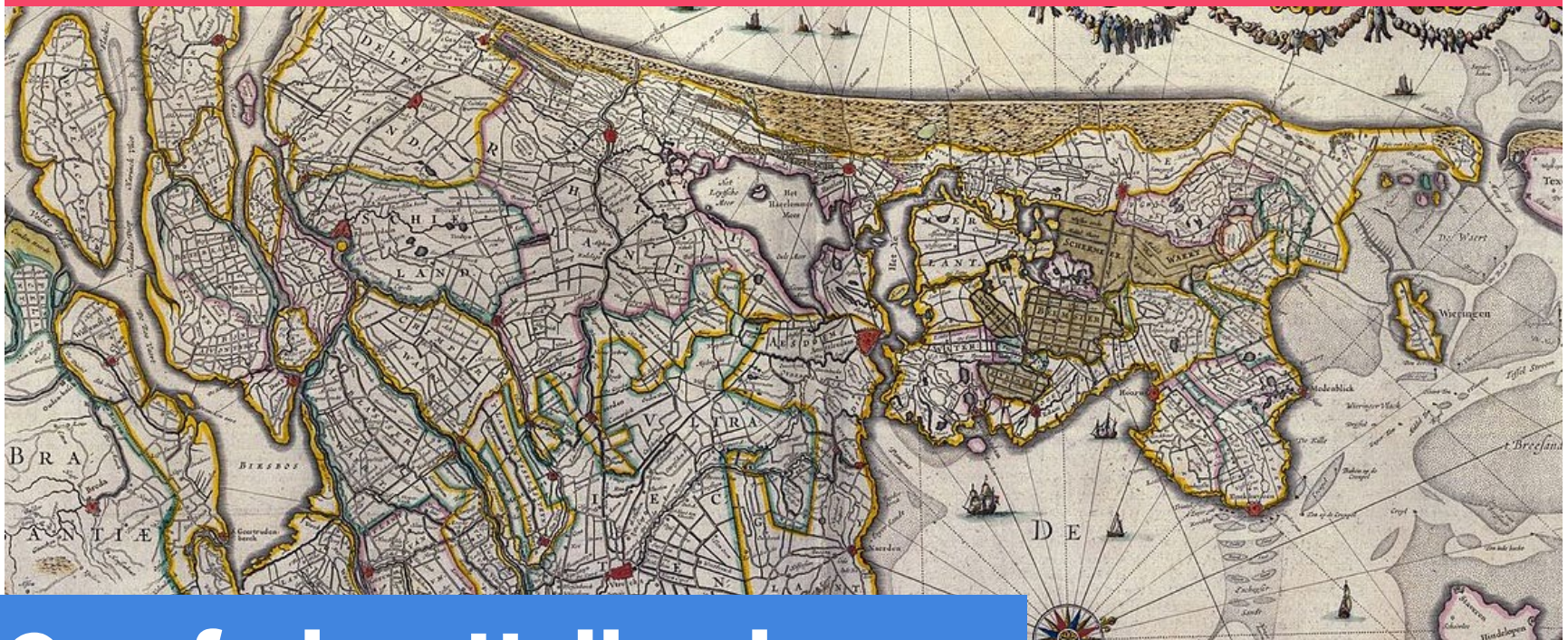
Sikke Horjus begon in 1881 met een houten scheepje een beurtdienst vanuit Workum, later vanuit Bolsward, op Groningen. In 1905 liet Sikke op de scheepswerf van de Gebr. Zwolsman in Workum de ‘Koopmanswelvaart’ bouwen. Een jaar later werd het schip te water gelaten.

Sikke verhuisde in 1911 van Workum naar Bolsward (Nieuwe Turfkade 26). De zonen van Sikke: Rein en Dirk namen de beurtvaart op Groningen over in maart 1920. In 1934 stapte Dirk Horjus uit de zaak en ging Rein alleen verder. In 1947 droeg deze het bedrijf over aan zijn zoon Pieter (20-04-1922).

De beurtvaart op Groningen werd in het begin één keer per veertien dagen uitgevoerd. Vrijdags vertrok men (zondags lag men gegarandeerd stil vanwege het geloof van Sikke) en de woensdag daarop ving men de terugreis weer aan.

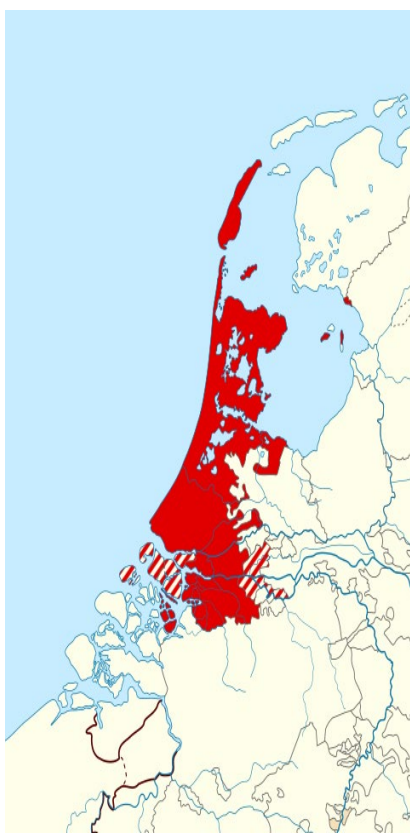
Met het zeilschip moest vanaf Blauwverlaat worden gejaagd. Na 1906 was de beurtvaart wekelijks en sinds 1950 werd er tweemaal per week op Groningen gevaren. Vanaf 1961 tot 1965 werd de beurtvaart deels met een vrachtauto en deels met het schip uitgevoerd, daarna tot 1985 helemaal alleen met de vrachtauto en daarna stopte de beurtdienst.

Het beurtschip werd in 1985 overgedragen aan Rein, de oudste zoon van Pieter. Rein Horjus heeft het schip compleet gerestaureerd en hij heeft er jarenlang in West Europa mee gevaren.

Graafschap Holland

Afbeelding: Detail van de kaart van het graafschap Holland in de 17e eeuw door Willem Blaeu

Graafschap Holland rond 1350.

De hoofdstad van Holland was van 1230 tot aan 1795 Den Haag (de zetel van de graven van Holland.)

Talen die er werden gesproken waren Oudfries, Oudnederlands, Middelnederlands en Nederlands. Men was er Nederlands Hervormd of Rooms-Katholiek.

Graven van Holland tot aan 1296

Floris II van Holland (1091-1122)
Zoon van Dirk V.
Dirk VI van Holland (1122-1129)
Zoon van Floris II, graaf van Holland
Petronilla van Saksen (1122-1130)
Regentes en moeder van Dirk VI van Holland.
Floris de Zwarte (1129-1131)
Tweede zoon van Petronilla, graaf na opstand tegen zijn broer Dirk VI van Holland.
Dirk VI van Holland (1131-1157)
Floris III van Holland (1157-1190)
Zoon van Dirk VI van Holland.
Dirk VII van Holland (1190-1203)
Zoon van Floris III van Holland.
Ada van Holland (1203-1213)
Dochter van Dirk VII van Holland; *alleen in naam gravin.*
Willem I van Holland (1203-1222)
Broer van Dirk VII van Holland.

Floris IV van Holland (1222-1234)
Zoon van Willem I van Holland.
Willem II van Holland (1234-1256)
Zoon van Floris IV van Holland; + *Rooms koning (1248-1256).*
Floris V van Holland (1256-1296)
Zoon van Willem II van Holland.

Floris de Zwarte

Floris kwam openlijk in opstand tegen zijn broer Dirk en werd van 1129 tot 1131 als graaf van Holland erkend door onder anderen koning Lotharius en Andreas van Cuyk, bisschop van Utrecht.

Na maart 1131 verschijnt Dirk opnieuw als graaf van Holland naast hem, de broers hebben blijkbaar een overeenkomst bereikt. Slechts enkele maanden later, in augustus 1131, accepteerde Floris echter een aanbod van de West-Friezen om heer van hun hele gebied te worden, waardoor het conflict met zijn broer opnieuw oplaaide. Hierna sloten ook de Kennemerlanders zich aan bij de opstand. Een jaar later, in augustus 1132, greep koning Lotharius in en wist de broers te verzoenen. Dit kalmeerde echter niet de Friezen, die hun opstand voortzetten, die uiteindelijk toch werd onderdrukt.

Florentius comes de Hollant

Floris II van Holland

directe voorouder 29 generaties

Floris II is de eerste graaf van Holland. In een oorkonde, uit 1101, van bisschop Burchard van Lechsgemünd van Utrecht wordt hij 'comes de Hollant' genoemd. Geschiedschrijvers laten daarom vaak bij Floris II het graafschap Holland beginnen en de periode van West-Frisia eindigen.

Floris werd ca. 1084 geboren en is op 2 maart 1021 overleden en 'met koninklijke pracht' begraven in Egmond. Wegens zijn zwaarlijvigheid werf hij de Dikke of de Vette genoemd.

Omstreeks 1107 trouwde Floris II met Petronilla van Lotharingen uit het huis van de Elzas, dochter van Diederik II van Lotharingen, de hertog van Opper-Lotharingen en Geertruid een halfzus van de Rooms-Duitse koning en keizer Lotharius III van Supplinburg (1075-1137).

Floris en Petronilla kregen de volgende vier kinderen:

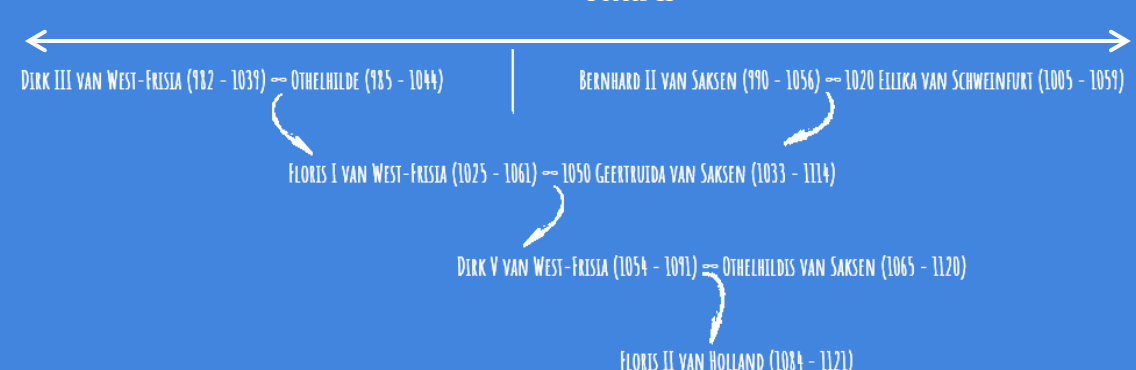
Dirk VI, (ca.1109 - bij Utrecht, 5 augustus 1157) was graaf van Holland vanaf 1122, aanvankelijk onder het voogdijerschap van zijn moeder.
Floris de Zwarte (vermoord op 26 oktober 1133), graaf van Holland van 1129-1131.
Simon 1131-1147 (kanunnik te Utrecht.)
Hedwig (non in Rijsenburg, overleden in 1132.)

Floris II beëindigde het conflict met de bisschop van Utrecht (dat hij van zijn vader erfde, en moet worden gezien in het licht van de machtsstrijd tussen de paus en de keizer van het Heilige Roomse Rijk), hoogstwaarschijnlijk door zijn vazal te worden.

Door geen oorlogen te voeren en de ontginning van de veengebieden langs de grote rivieren Rijn, Merwede, Lek en Maas en de opbrengsten daarvan verwierf Floris veel inkomsten. Ook door tolheffing met name bij Vlaardingen in de Maasmond waren zijn inkomsten voor die tijd erg hoog. Hij staat in de bronnen bekend als zeer rijk.

Floris II

Jacob Isaacksz. van Ruisdael 1653: 'Het kasteel Bentheim' [National Gallery Ireland]

Otto I van Bentheim

directe voorouder 27 generaties

Otto I van Bentheim (ca. 1145 - voor 13 februari 1208) was graaf van Bentheim. Hij was een jongere zoon van graaf Dirk VI van Holland en Sophie Salm-Rheineck. Zij was de dochter van paltsgraaf Otto I van Salm en was de erfgename van het graafschap Bentheim via haar moeder Gertrud von Northeim. Van zijn grootmoeder zou hij uiteindelijk het graafschap Bentheim erven.

Hij stamde zelf uit de familie van de Gerulfingen.

De Gerulfingen waren de familie van de eerste graven van West-Frisia en Holland en Zeeland. De naamgever was Gerulf. Er zijn hypothesen die veronderstellen dat hij afstamde van de Friese koning Radboud († 719). Deze dynastie staat ook bekend als het Hollandse Huis en eindigde met de dood van Jan I van Holland in 1299.

De Gerulfingen hebben één Rooms-koning voortgebracht: Willem II. Volgens de overlevering zou er een aantal zijtakken zijn van deze dynastie van kinderen die niet geboren waren binnen het huwelijk. Zij behoorden daarom niet tot de hoofdtek van de familie. Enkele voorbeelden daarvan zijn de families Egmont, Wassenaer en Jellema. Genoemd worden als zijtak van de grafelijke familie kan ook een manier zijn om de eigen reputatie te vergroten. Hoewel buitenechtelijke kinderen niet rechtstreeks konden opvolgen, konden ze wel gebruikt worden om familiebelangen veilig te stellen. De dynastie van de Gerulfingen werd opgevolgd door de Henegouwse heren van het huis Avesnes.

Bentheim

Een zijtak van deze dynastie was eigenaar van het graafschap Bentheim. Het bezit kwam in de familie door het huwelijk van de erfdochter Sophia van Rheineck met graaf Dirk VI van Holland. Hun oudste zoon Floris III van Holland kreeg het graafschap Holland, de jongere zoon Otto het graafschap Bentheim. Deze tak stierf in 1421 uit, waarna Bentheim in vrouwelijke lijn vererfde.

Zijn eerste huwelijk was met Alverada van Cuyk-Arnsberg. Zij was de dochter van graaf Hendrik I van Arnsberg en erfgename van Malsen. Zijn tweede huwelijk was met Alveradis van Cappenberg.

Hij had meerdere nakomelingen. Otto wordt ten onrechte aangeduid als bisschop van Münster, Egbert was graaf van Friesland, evenals Boudewijn de Dappere, graaf van Bentheim, en Gertrude, abdis van Metelen.

Otto was gehuwd met Alveradis van Arnsberg (ca. 1160 - 1230), erfdochter van Malsen, dochter van Godfried I van Cuijk (1100-1167). Zij kregen de volgende kinderen:

1. Egbert, vermoord ca. 1210, graaf van Friesland
2. Boudewijn I van Bentheim, opvolger van zijn vader
3. Otto, werd in 1203 bisschop van Münster (?)
4. Gertrudis (ovl. 1240), kanunnikes te Freckenhorst, 1219 abdis van Metelen
5. Marina, gehuwd met Ricolt van Ochten
6. Agniese, gehuwd met Willem van Teylingen

In 1148 stierf zijn oom Otto II van Salm, de oudere broer van zijn moeder, Sophie van Rheineck, en volgens de Johannes de Beke Chronologie werd Otto (samen met zijn moeder) de erfgenaam van het graafschap Bentheim.

Ongeveer twee jaar later, na de dood van zijn grootvader Otto I van Salm, in 1150, werd zijn moeder, Sophia, gravin van Bentheim.

Zijn vader, Dirk VI stierf in 1157, op 5 augustus en werd begraven in de abdij van Egmond.

Na de dood van zijn vader volgde zijn broer, de tweede zoon, Floris, hem op, als Floris III, graaf van Holland, terwijl Otto zich bij zijn moeder voegde in het graafschap Bentheim.

Otto zou rond 1172 door zijn schoonvader tijdelijk gevangen zijn gezet om hem te dwingen afstand te doen van erfaanspraken. Daardoor zou hij samen met zijn moeder Sophie op bedevaart zijn gegaan naar Palestina.

Zijn moeder, Sophia, die een zeer vrome vrouw was, maakte in 1173 nog een pelgrimstocht naar Jeruzalem, samen met Otto, deze pelgrimstocht, samen met Otto, wordt ook bevestigd door de Annales Egmondani, die eraan herinneren dat hij in hetzelfde jaar naar Nederland terugkeerde.

In 1176 maakte zijn moeder, Sophia, een derde en laatste pelgrimstocht naar Jeruzalem, waar ze stierf, zoals bevestigd door zowel de Annales Egmondani, als in de Chronologie Johannes de Beke, die de dag van overlijden specificeert: 26 september (vi Kalenda octobris); bovendien vermelden beide bronnen dat ze werd begraven in de kerk van Santa Maria dell'Ordine Teutonico in Jeruzalem.

Otto volgde zijn moeder in het graafschap Bentheim op als Otto I.

Zijn broer Boudewijn werd in 1178 de negenentwintigste bisschop van Utrecht, zoals bevestigd door de Kronijk van Arent toe Bocop en verleende Otto op diezelfde datum het burggraafschap Coevorden, met alle inherente voordelen, zoals vermeld in het Gesta Episcopum Traiectensium.

Otto had uitstekende relaties met Hendrik de Leeuw, hertog van Saksen en hertog van Beieren, maar wist ook goede relaties te onderhouden met Frederik Barbarossa, keizer van het Heilige Roomse Rijk.

In mei 1182 zijn Otto en Floris III (Otto de Bintheim et Florentius comes Hollandie) in Mainz bij Keizer Frederik om (met meerdere anderen) getuige te zijn. Op de 23ste Keizer Frederik I bevestigt het kapittel van Nijvel in zijn rechten en bezittingen en de 27ste Keizer Frederik I verruimt de vrijheden van de stad Spiers.

In 1189 nam Otto samen met zijn broer Floris III, graaf van Holland, deel aan de Derde Kruistocht, op verzoek van Frederik Barbarossa. In Antiochië stierven zowel de keizer als zijn broer. Otto behoorde vervolgens tot degenen die besloten de kruistocht niet voortzetten.

In 1196 moest Otto samen met zijn broer Boudewijn vechten tegen de burggraaf van Coevorden: Boudewijn, bisschop van Utrecht, had de burggraaf uit zijn ambt ontheven, maar de burggraaf van Coevorden reageerde door zich te keren tegen de bisschop die de hulp had van Otto van Bentheim. Otto werd verslagen in de Slag bij Rocclou. Alleen de tussenkomst van de aartsbisschoppen van Mainz, Koenraad en Keulen, Adolf, nadat Boudewijn de keizer Hendrik VI om hulp had gevraagd, slaagde erin het conflict te beëindigen.

Otto steunde vervolgens zijn neef Willem, toen hij in 1203, na de dood van zijn broer Dirk VII, zijn nichtje, de enige erfgenaam van Dirk VII, de gravin van Holland Ada, die Otto's achterkleindochter was, verdreef en gevangen nam.

In 1207 ondersteunt hij verklaringen die aan de Engelse koning worden afgegeven dat het huwelijk van Ada van Holland (dochter van Dirk VII) met Lodewijk II van Loon wettig is. Voor 21 oktober 1207: *'Graaf Otto IV van Bentheim verklaart, dat graaf Lodewijk II van Loon een wettelijk huwelijk heeft aangegaan met en Ada van Holland.'*

De exacte datum van Otto's overlijden is niet bekend, maar aangenomen wordt dat hij vóór 13 februari 1208 stierf, aangezien hij op die datum niet meer wordt vermeld, maar zijn zonen Egbert en Boudewijn (Egbertus de Benthem, Boidekinus, zijn broer), zijn vermeld in document nr. 277 van het Oorkondenboek Holland, gedateerd 13 februari 1208, betreffende een schenking door zijn neef, Willem I graaf van Holland, aan de abdij van Middelburg.

[Zie ook editie 15 pagina 1]